

Hård kamp om ler

Af Torben Duch Holm
torben.holm@nordjyske.dk

NORDJYLLAND: Staten kaster sig nu med stor kraft ind i bestræbelser på at sikre molerindustrien, der i mere end 100 år har været knyttet til Mors. Der er afgørende nationale interesser på spil, mener man i Miljø- og Fødevarerministeriet. Over for det står en gruppe morsingboere, der mener, at molergravning truer enestående naturområder.

I foråret insålekom et flertal i regionsrådet naturinteresserne ved at tage to omstridte molerområder ud af et oplæg til ny råstofplan for Nordjylland. Det skete på trods af advarsler fra både ledelse og medarbejdere i molerindustrien.

Siden har organisationen Dansk Industri søgt at lægge pres på de statslige myndigheder. Her i sommer har Naturstyrelsen så gjort indsigelse mod regionens forslag til råstofplan, fordi de to områder er taget ud af planen.

- Det skaber usikkerhed for erhvervet, hedder det i Naturstyrelsens indsigelse.

Udvalgsformand Henrik Ringbæk Madsen (S), regionsrådet, undrer sig over Naturstyrelsens indblanding.

Reaktionen fra Jørgen Saaby fra den forning, der vil bevare de to naturområder, er skarpere:

- Naturstyrelsen handler uden lovhjemmel, lyder det.

Giver regionen efter for Naturstyrelsens indsigelse, er Jørgen Saaby fast besluttet på at gå til Natur- og Miljøklagenævnet.

Side 10-11

» Mange af de ting, der nævnes i indsigelsen, mener jeg, at vi har taget højde for.

HENRIK RINGBÆK MADSEN (S), fmd. for regionsrådets rådgivende udvalg for infrastruktur, klima, kultur og miljø

Nyt areal på vej ind i plan

PLANLÆGNING: Region håber at kunne få mindre konfliktfyldt område med, når råstofplan skal gøres færdig

Af Torben Duch Holm
torben.holm@nordjyske.dk

FAKTA

RÅSTOFPLANEN

■ Regionsrådet skal i hver valgperiode tage den nordjyske råstofplan op til vurdering. I foråret har et forslag til ny plan været i offentlig høring.

■ Det gav omkring 200 indsigelser, og de skal vurderes, inden der laves en endelig plan, som regionsrådet skal godkende inden nytår.

■ Gravning af moler på Mors er blevet et vigtigt emne. To omstridte områder - Mosebjerg og en del af Stærhøj - blev inden den offentlige høring taget ud.

■ Nogle har peget på, at der er mulighed for, at de i den endelige plan kan tages ind igen.

■ Regionen er dog også ved at få undersøgt to andre områder, der måske kan inddrages i planen, der gerne skulle gøres færdig inden nytår.

NORDJYLLAND: Når regionen sidst på året skal færdiggøre planen for, hvor der i en lang række år frem i tiden kan graves råstoffer, så er det formentlig afklaret, hvorvidt der i et område ved Erslev på Mors er så store mængder moler, at det er værd at satse på i fremtiden.

Er der tilstrækkeligt med moler ved Erslev, bliver det næppe aktuelt igen at tage områderne ved Stærhøj og Mosebjerg ind i planen igen.

Et flertal i regionsrådet besluttede i marts at tage de to arealer ud af det forslag, der i foråret skulle ud i offentlig høring. Flere pegede dengang på, at der kunne være en mulighed for at tage de to

områder ind igen, hvis høringssvarene pegede i den retning.

Og indsigelsen fra Naturstyrelsen - der 1. juli blev delt op, således af den del,

der bl.a. har med råstoffer at gøre, nu hedder Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning - peger mest i retning af et krav fra staten om, at de to områder kommer med i den

endelige plan.

Formanden for regionsrådets rådgivende udvalg for infrastruktur, klima, kultur og miljø, Henrik Ringbæk Madsen (S) har tidligere peget på muligheden for, at regionen kunne risikere, at der i forslaget til råstofplan er ting, der kunne få staten til ligefrem at nedlægge veto. Indsigelsen fra Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning får ham dog ikke til umiddelbart at ryste på hånden:

- Mange af de ting, der nævnes i indsigelsen, mener jeg, at vi har taget højde for. F.eks. skal vi have undersøgt et område ved Erslev på Mors, inden vi træffer en endelig afgørelse. Det har vi besluttet i udvalget. Resultaterne har vi formentlig i november-december. Og er i der ikke nogen afklaring på

Regionen mener, at industrien er sikret råvarer til 30 år frem i tiden.

det tidspunkt, så må vi ud-sætte råstofplanen, indtil vi har et resultat. Men vi ved med sikkerhed, at der er råstoffer nok til, at erhvervet kan klare sig i rigtig mange år frem, siger Henrik Ringbæk Madsen.

Regionen har allerede blåstemplet gravning på en del af Stærhøj, og Henrik Ringbæk Madsen mener, at det som minimum er med til at sikre molerindustrien råstof til mindst 30 års produktion.

Indvindingen af moler begyndte for mere end 100 år, og moler er stadig en vigtig råvare.

Arkivfoto: Peter Mørk

Dansk Industri på banen

NORDJYLLAND: I forbindelse med diskussionen om regionens ny råstofplan har organisationen Dansk Industri bistået molervirksomheden Damolin A/S på Mors. Dansk Industri har skriftligt henvendt sig til Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, der hører under Miljø- og Fødevarerministeriet, ligesom der har været holdt et møde mellem styrelsen og så Dansk Industri.

Om Dansk Industris rolle siger koncerthef Gertrud Knudsen, Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning:
- Når der er nogen, der henvender sig, så taler vi med dem.

I en mail til vicedirektør Mads Leth-Petersen, Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, opfordrer miljøpolitisk chef Karin Klitgaard, Dansk Industri, til, at miljøministeren benytter sig af en mulighed, som råstofloven giver ham til at tilvejebringe en råstofplan med et nærmere bestemt indhold.

Et nationalt ansvar

Her mener Dansk Industri, at planen skal omfatte Mosebjerg som graveområde, ligesom der skal laves undersøgelser af alternative gravemuligheder:

- I Dansk Industri mener vi, at regionsrådet også har

et nationalt ansvar, såvel som europæisk ansvar for at forvalte molerforekomsterne efter lovens ord, idet moler i den europæiske region kun findes på Mors og Fur. Regionsrådet bør derfor inddrage forsyningssituationen til en industri med et internationalt marked. Det betyder ikke, at miljøhensyn skal tilsidesættes. Men for denne særlige råstofftype bør laves en langsigtet planlægning, som inddrager den samlede forekomst.

Dansk Industri bemærker i øvrigt, at kommunalbestyrelsen på Mors støtter en udnyttelse af råstofferne i Mosebjerg.

» Styrelsen handler uden lovhjemmel, og i sidste ende kan det efter vores opfattelse komme til at belaste den ansvarlige minister.

JØRGEN SAABY, Foreningen til Bevarelse af Mosebjerg og Stærhøj

Strid om lovlighed af indsigelse

ANGREB: Modstandere af gravning mener, at styrelse handler i strid med lovgivningen

Af Torben Duch Holm
torben.holm@nordjyske.dk

NORDJYLLAND: Modstanderne af, at molerindustrien får lov til at grave moler ved Mosebjerg og Stærhøj på Mors, mener, at det helt savner lovgrundlag, når Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning påberåber sig, at den med sin indsigelse varetager statslige interesser.

- Indvinding af moler er ikke en statslig interesse, og man kan ikke bare hævde, at man synes, at der er en sådan statslig interesse. Det er nøje beskrevet, hvad der er en statslig interesse, og det er molergravning ikke, siger Jørgen Saaby, Foreningen til Bevarelse af Mosebjerg og Stærhøj.

Han henviser til et notat, der nøje beskriver statens in-

teresser i forhold til regionernes råstofplaner. Her er f.eks. nævnt naturbeskyttelse, kulturhistorie og geologi.

Jørgen Saaby nævner, at der forud for statens indsigelse har været en henvendelse til Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning fra organisationen Dansk Industri.

Måske erstatningskrav

- Styrelsen handler uden lovhjemmel, og i sidste ende kan det efter vores opfattelse komme til at belaste den ansvarlige minister, som er miljø- og fødevarerministeren, siger Jørgen Saaby.

Han tilføjer, at skulle Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning få opfyldt ønsket om, at de omstridte områder - Mosebjerg og Stærhøj - igen kommer ind i råstofpla-

nen, så vil han straks går til Natur- og Miljøklagenævnet.

- Vores opfattelse er klart, at vi er inden for loven rammer. Vi tolker bestemmelserne sådan, at vi kan sige, at der i sagen er tale om en national interesse, siger koncerthef Gertrud Knudsen, der er koncerthef i Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning.

Foreningen til bevarelse og Mosebjerg og Stærhøj er dog ikke ene om at true med, at sagen kan få et videre forløb. I en henvendelse til det, der tidligere hed Naturstyrelsen, skriver Dansk Industri, der i forbindelse med

diskussionen om den nordjyske råstofplan, har hjulpet molervirksomheden Damolin, at virksomheden overvejer at komme med et erstatningskrav for det, der beteg-

nes som anmeldte rettigheder i et område med fem millioner tons råstof.

31 år gammel aftale

Dansk Industri mener, at der er tale om anmeldte rettigheder, der gælder frem til 2028. Organisationen henviser til, at der for 31 år siden skulle være indgået en aftale mellem en række involverede - bl.a. Viborg Amt og de lokale kommuner - om gravningen af moler.

Den omtalte aftale fra 1985 er en meget omdiskuteret rapport med titlen "Molerindvinding på Mors".

- Men rapportens hovedkonklusioner var i strid med lovgivningen. Man kan naturligvis ikke i et halvt århundrede binde kommende generationer af politikere og forvaltninger med beslut-

ninger, der blev truffet i en arbejdsgruppe, siger Jørgen Saaby.

Han mener, at spørgsmålet om en eventuel erstatningspligt bliver brugt for at lægge pres på politikerne. Jørgen Saaby siger, at det kan dokumenteres, at molerindustrien ikke har opfyldt de vilkår, der blev opstillet for 40 år siden i forbindelse med en godkendelse af rettighederne.

- Derfor tror jeg næppe, at en domstol i tilfælde af en sag vil give molerindustrien medhold i et krav om erstatning, hvis Mosebjerg tages ud af råstofplanen, siger Jørgen Saaby.

Strid om jura

Enkelte regionsrådsmedlemmer pegede i foråret på, at regionen kunne risikere at

pådrage sig et økonomisk ansvar. Det har bl.a. regionsrådsformand Ulla Astman afvist. Hun har betegnet rapporten fra 1985 som et notat, der ikke er juridisk bindende.

Indsigelsen fra Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning kommer lidt bag på Henrik Ringbæk Madsen (S), der er formand for regionsrådets rådgivende udvalg for infrastruktur, klima, kultur og miljø.

- Jeg vil ikke sige, at styrelsen blander sig i noget, den ikke skal. Naturligvis har de ret til det, men jeg synes, at de er tæt på at gå over strengen, og de går i hvert fald i små sko. Vi har jo netop garanteret erhvervet råstoffer til minimum 30 års forbrug, siger Henrik Ringbæk Madsen.